

ОӘК 338.47 (574)

ASTANA HUB – ҚАЗАҚСТАНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЭКОЖҮЙЕНІҢ ДАМУЫНЫҢ АЛҒЫШАРТЫ РЕТІНДЕ

Аленова Айнур Амантаевна

aainur071299@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
экономика факультеті, «Менеджмент» кафедрасының магистранты,
Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – К. Хасенова

Көптеген елдердің саясаттары ғылымды қажетсінетін және технологиялық салалар мен жобаларды қаржыландыруды ұлғайта отырып, инновациялық экожүйелерді құруға белсенді қатысады. Бұл шаралар экономиканы нығайту және өмір сүру деңгейін арттыру үшін қажет.

Егер мұнай бағасы төмендей бастаса, Қазақстан сияқты шикізаттық экономикасы бар елге, инновациялардың дамуы болашақта экономикалық дағдарыстың алдын алуға көмектесе алады. Сондықтан мемлекет инновациялық экожүйенің негізін қалайды: технопарктер мен инновациялық хабтар ашады, инновациялық жобаларды қолдауға миллиардтаған инвестициялар бөледі, венчурлық қаржыландыру туралы заңнамаға түзетулер енгізеді. Мысалы, Швейцарияда жан басына шаққандағы ең көп патенттер мен өнертабыстар тіркелген. Мемлекет, бизнес және білім беру мекемелері технопарктер мен ғылыми-зерттеу орталықтарын құру үшін бірігеді. Өнеркәсіптік алыптар ғылыми-зерттеу орталықтарын ашуға және инновациялық әзірлемелерге инвестиция салады.

Швейцария "жасыл" энергетикада да көш бастап тұр: Астанада ЭКСПО көрмесінде швейцариялықтар күн панельдері арқылы ұшатын ұшақты және әлемдегі алғашқы күн энергиясынан электр энергиясын өндіретін үш қабатты сарайды ұсынды [1].

Қазақстанда инновациялық экожүйені құру "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасы жұмысының маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Бұл міндетті Қазақстанның Тұңғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев 2018 жылғы 5 қазандағы Жолдауында қойған болатын.

ҚР цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі осыған байланысты инновациялық кластерлер (технологиялық платформалар) құру бойынша жұмыс жүргізуде. Бұл бір секторда және аймақта жұмыс істейтін және күш-жігерді, қуаттылықты және озық тәжірибені біріктіруге бағытталған стартаптардың, бизнес-объектілердің, зерттеу ұйымдарының бірлестігі.

Басым бағыттар бойынша 8 кластер анықталды:

- Индустрия 4.0
- SmartCity
- Жасанды интеллект
- Жаңа қаржылық технологиялар
- Мемлекеттік қызметтердегі инновациялық шешімдер
- Шикізатты қайта өңдеу және жаңа материалдар
- Аэроғарыш өнеркәсібі
- Жаңа энергетика және жасыл технологиялар.

Осы кластерлердің әрқайсысында пилоттық жобаларды іске асыруға жауапты базалық ұйым - құзыреттер орталығы бар. Ол құзыреттерді, сондай-ақ халықаралық серіктестік байланыстарды ұлғайту және кеңейту мүмкіндігіне ие. Бұл орталықтардың негізгі міндеті корпорацияларды, стартаптарды, инвесторларды, ғылыми ұйымдар мен жоғары оқу орындарын тарта отырып, кластер қалыптастыру болып табылады [2].

Astana Hub IT-стартаптар халықаралық технопаркi стартап-жобаларды дайындаумен және дамытумен айналысады. Ол Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен 2018 жылдың қараша айында "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасының бесінші бағыты аясында ашылды.

Технопаркте IT-стартаптарды дамытудың тегін бағдарламалары жұмыс істейді: стартап мектебі, инкубация және акселерация бағдарламалары, сондай — ақ Roadshow Astana Hub-қазақстандық стартаптарды әлемнің ірі технологиялық көрмелеріне дайындау және жіберу жөніндегі бағдарлама.

2018 жылғы 26 желтоқсанда Президент Astana Hub қатысушылары үшін салықтық жеңілдіктерді көздейтін заң жобасына қол қойды. Осылайша, 2019 жылдың сәуір айынан бастап Astana Hub қатысушылары КТС, ҚҚС, ЖТС және бейрезиденттерге әлеуметтік салықты төлеуден босату түрінде салықтық жеңілдіктер алады [3].

Астана хабтың стартаптарды дамытудың екі бағдарламасы бар – акселерация және инкубация бағдарламасы. Даму Бағдарламасы Акселерация-бұл IT-стартаптардың бірінші кезеңі, оның барысында іріктеу өлшемшарттары мен талаптарына сай келетін жобаларға Ақпараттық технологиялар саласындағы жоғары білікті мамандардың тәлімгерлігі, оқыту сағаттары, нетворкинг, кеңсе үй-жайы және БАҚ-та ілгерілету ұсынылады. Инкубацияны дамыту бағдарламасы қатысушыларға инвестициялар тартуға көмектесетін және сарапшылардан кеңестер мен ақпараттық базаға қолжетімділік беретін неғұрлым жалпы бағдарлама болып табылады. Бұдан басқа, Астана Хаб ұзақ мерзімді перспективада корпорациялармен жұмыс істеу үшін IT-стартаптарды қолдау бойынша іс-шаралар өткізеді және білім беру қызметін жүзеге асырады. Оқыту офлайн да, онлайн да өтеді және білім беру бағдарламасы үздік әлемдік практикаларға негізделген және нарықтың соңғы талаптарына сәйкес келеді. COVID-19 коронавирустық инфекциясының таралуы кезінде Астана Хаб "пандемия жағдайындағы Стартап" жаңа бағдарламасын іске қосты, онда іріктелген қатысушылар өз стартаптарын үйден шықпай-ақ бір ай ішінде онлайн режимінде іске асыра алды [4].

IT-стартаптарға арналған көптеген бағдарламаларға қарамастан, Астана Хаб пен ЮНИСЕФ әлеуметтік инновациялар зертханасын құруды жоспарлап отыр, оның мақсаты Қазақстан балаларының мүдделеріне бағдарланған әлеуметтік инновациялар саласында бағдарламалар жасау болып табылады [5].

Халықаралық ашықтық хабтың басты ерекшелігі болып табылады, өйткені оның жұмысына шетелдік компаниялар мен IT-мамандар қатысады. Арнаулы салық режимі қазақстандық, сондай-ақ шетелдік компанияларға қолданылады. 2018 жылғы 27 желтоқсанда Қазақстанның Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев Астана хабтың қатысушылары мен компанияларын салықтың кейбір түрлерін – жеке табыс салығын, корпоративтік табыс салығын, ҚҚС және елдің бейрезиденттерінен әлеуметтік салықты төлеуден босататын заңға қол қойды. Астана Хаб әкімшілігінің деректері бойынша, бұл шара Хабқа қатысушы

компаниялар үшін 2019 жылы шамамен 807 миллион теңге үнемдеді. Сонымен қатар, Астана Хаб шетелдік мамандар үшін жеңілдетілген виза алуды ұсынады. Бұл шаралар Қазақстанға халықаралық инвесторлар, мамандар мен қатысушы компаниялар үшін неғұрлым тартымды ел болуға мүмкіндік береді. Алғашқы екі жыл ішінде Астана Хаб 29 миллиард теңге тартты, бұл технопарктің бағдарламалары мен саясатының инвестициялық тартымдылығын дәлелдейді. Сонымен қатар, хабтың халықаралық мамандар үшін тартымдылығы отандық кәсіпқойлардың құзыреттілігін арттырады және хабты дамыту бағдарламаларына қазақстандық қатысушылардың жұмысы мен білімін жақсартады [6][7][8].

Астана Хаб өз қызметін 2018 жылғы 6 қарашада бастады. Хаб жұмысының бірінші жылында бүкіл Қазақстаннан 130-дан астам өтінім жинады, олардың ішінде акселерация бағдарламасына қатысу үшін он екі үздік стартап іріктелді. Қатысушылар тізіміне автобөлшектерді іздеуге, телефон нөмірі бойынша және медицинаға арналған кешбэкті қайтаруға арналған мобильді және онлайн-сервистер кірді. 17,000-ға жуық қатысушы 600 сағаттан астам дәріс тыңдады. Астана Хаб жұмысының бірінші жылында барлығы 400-ден астам қатысушы мен 200 стартап-жоба білім беру бағдарламаларын аяқтады. Бұдан басқа, Астана хабта 1, 182 жұмыс орны құрылды, бұл хаб жұмысының ең маңызды нәтижелерінің бірі болып табылады [9].

Astana Hub IT-стартаптардың халықаралық технопаркі Қазақстанға көшу бойынша жақын шетелден келген 468 Компанияға кеңес береді.

Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрі Бағдат Мусин қазір хабта 641 IT-компания тіркелгенін, оның 70-і шетелдік құрылтайшылармен тіркелгенін хабарлады. Тағы 468 компания өз бизнестерін көшіру бойынша технопарк мамандарымен кеңесуде. Министрдің айтуынша, шетелдік компаниялар көптеген себептер бойынша қазақстандық алаңды таңдайды: арнайы салық режимі (корпоративтік салықтың 0%), заманауи инфрақұрылым, визалық қолдау, seed stage-дегі венчурлық қаржы, тұрақты негізде инвестициялау үшін қолайлы стартаптарды іздеу, IT-ваучерлер, тегін акселерация курстарына қол жеткізу бойынша түрлі іс-шаралар өткізіледі.

Астана хаб шеңберінде құрылған табысты және танымал жобалардың бірі Тастамат посылкаларын жеткізу бойынша интеграциялық емес қызмет болып табылады. Тастамат-бұл мобильді постаптар, онда адам 24/7 сәлемдеме ала алады. Бұл мүмкіндік Стартапты ерекше етеді, өйткені адам өз сәлемдемесін ыңғайлы уақытта ыңғайлы жерде ала алады. Тағы бір танымал стартап-бұл Клокстер, жұмыс берушіге қызметкерлердің жұмыс уақытын бақылауға мүмкіндік беретін қызмет. Бұл стартап KFC-пен жұмыс істеді, ал стартаптардың клиенттері тек қазақстандық компаниялар ғана емес, Ресей, Ұлыбритания, Сингапур және Чехиядан келген компаниялар болып табылады. Бұл көрнекі мысалдар Астана хабтың және оның стартаптарды дамыту мен қолдау жөніндегі жұмысының тиімділігін көрсетеді [10][11].

Жалпы, технология қазіргі адам өмірінің ажырамас бөлігіне айналды және адамзаттың болашағы технологиялар мен стартаптардың дамуына байланысты. Барлық елдердегі үкіметтер тартымды инвестициялық орта құру және сараптамалық кеңестер беру арқылы стартаптарды қолдауға тырысады. Цифрландыру жөніндегі мемлекеттік бағдарламаға сәйкес, Қазақстан Үкіметі стартаптарды белсенді қолдайтын Астана Хаб технологиялық паркін құра отырып, ақпараттық технологиялар саласын белсенді дамытуда. Астана Хаб өз қызметінің үш жылы ішінде шетелдік инвестицияларды тартып, көптеген жұмыс орындарын ашты. Астана хаб шеңберінде енгізілген стартаптар халықаралық компаниялармен жұмыс істеу мүмкіндігіне ие болды. Астана Хаб баяу, бірақ сөзсіз прогрестің, даму мен технологияның ошағына айналып келеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Как государство создаёт инновационную экосистему в Казахстане [Электронды ресурc]. – Кіру режимі: <https://informburo.kz/stati/kak-gosudarstvo-sozdayot-innovacionnuyu-ekosistemu-v-kazahstane.html>

2. Развитие инновационной экосистемы // Қазақстан Республикасы Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің ресми сайты [Электронды ресурс].
– Кіру режимі: <https://www.gov.kz/memleket/entities/mdai/activities/1508?lang=ru>
3. Чем Astana Hub выгоден для резидентов и как стать одним из них [Электронды ресурс].
– Кіру режимі: <https://the-steppe.com/business/chem-astana-hub-vygoden-dlya-rezidentov-i-kak-stat-odnim-iz-nih>
4. Международный Технопарк Astana Hub Разработал Новую Программу «Стартап в Условиях Пандемии» [Электронды ресурс]. – Кіру режимі: <https://astanahub.com/ru/news/show/577>
5. UNICEF и Astana Hub Запускают Лабораторию Инноваций Social Innovation Lab [Электронды ресурс]. – Кіру режимі: <https://www.unicef.org/kazakhstan/Пресс-релизы/unicef-и-astana-hub-запускают-лабораторию-инноваций-social-innovation-lab>
6. Количество Компаний Получающих Налоговые Преференции в Astana Hub Превысило 200 Компаний // Деловой Казахстан [Электронды ресурс]. – Кіру режимі: https://www.dknews.kz/inner-news.php?id_cat=15%20&&%20id=61070
7. Какая Модель Развития Стартапов в Казахстане Сформировалась за Два Года [Электронды ресурс]. – Кіру режимі: <https://the-steppe.com/business/otvet-astana-hub-kakaya-model-razvitiya-startapov-v-kazahstane-sformirovalas-za-dva-goda>
8. 29 Млрд Тенге Инвестиций Привлекли ИТ-Стартапы за 2 Года Работы Astana Hub // Қазақстан Республикасы Премьер – Министрінің ресми ресурсы [Электронды ресурс].
– Кіру режимі: <https://primeminister.kz/ru/news/29-mlrd-tenge-investiciy-privlekli-it-startapy-za-2-goda-raboty-astana-hub>
9. Компании Технопарка Astana Hub Привлекли Более 17 Млрд Тенге // Курсив [Электронды ресурс]. – Кіру режимі: <https://kursiv.kz/news/kompanii/2019-11/kompanii-tehnoparka-astana-hub-privlekli-bolee-17-mlrd-tenge>
10. Чем Резиденты Astana Hub Удивили Токаева [Электронды ресурс]. – Кіру режимі: <https://www.zakon.kz/4995685-chem-rezidenty-astana-hub-udivili.htm>
11. Как Работает Стартап по Учету Рабочего Времени [Электронды ресурс]. – Кіру режимі: <https://the-steppe.com/business/clockster-kak-rabotaet-startap-po-uchetu-rabochego-vremeni>